

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ที่มาของการพัฒนา ความเจริญรุ่งเรือง ความก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศชาติที่สำคัญก็คือ ประชาชนที่มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และเป็นที่ทราบกันดีว่า “สุขภาพ” เป็นพื้นฐานในการที่มนุษย์จะพัฒนาตนเอง ครอบครัวและชุมชน เมื่อประชากรในชุมชนใดมีสุขภาพดี ชุมชนนั้นก็จะมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ อีกทั้งฐานะทางเศรษฐกิจดี เนื่องจากบุคคลมีกำลังผลิตสูง รวมถึงการปกครองและการพัฒนาชุมชนก็จะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากประชาชนมีความสมบูรณ์ของร่างกาย สมอง และจิตใจ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบันพระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2522 ว่า

“...การรักษาความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายเป็นปัจจัยของเศรษฐกิจที่ดีและสังคมที่มั่นคงเพราะร่างกายที่แข็งแรงนั้น โดยปกติจะอำนวยผลให้สุขภาพจิตใจสมบูรณ์ด้วย และเมื่อมีสุขภาพสมบูรณ์ด้วย และเมื่อมีสุขภาพสมบูรณ์ดีพร้อมร่างกายและจิตใจแล้ว ย่อมมีกำลังทำประโยชน์สร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองได้เต็มที่ ทั้งไม่เป็นภาระแก่สังคมด้วย คือเป็นผู้สร้าง มิใช่ผู้ล่วงความเจริญ...”

ต่างฝ่ายต่างตระหนักและน้อมรับพระบรมราโชวาทในการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพประชาชนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อย่างไรก็ตาม สุขภาพอนามัยก็เป็นความรับผิดชอบเฉพาะบุคคลที่จะต้องดูแลเอาใจใส่ตนเองให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บด้วย พร้อมทั้งมีการสาธารณสุขจากทางภาครัฐควบคุมไปด้วย

อย. เป็นชื่อย่อที่ใช้เรียก “สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา” ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับการยกฐานะขึ้นเทียบเท่าระดับกรม เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2517 ตั้งอยู่ที่ กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ประกอบด้วย 1 สำนัก 9 กอง มีหน้าที่รับผิดชอบคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยจากการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ด้วยการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ควบคุมดูแลผลิตภัณฑ์ก่อนออกสู่ท้องตลาด ตลอดจนติดตามตรวจสอบเมื่อผลิตภัณฑ์ออกสู่ท้องตลาดแล้ว เพื่อกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายจำนวน 8 ฉบับ และอนุสัญญาระหว่างประเทศจำนวน 4 ฉบับ โดยผลิตภัณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ ได้แก่ อาหาร ยา เครื่องสำอาง วัตถุอันตรายในบ้านเรือน ยาเสพติดให้โทษ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท สารระเหย และเครื่องมือแพทย์ นอกจากนี้แล้วสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยายังรับผิดชอบในการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค

ให้มีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง สามารถเลือกซื้อเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างปลอดภัย และสมประโยชน์

เพื่อให้ผู้บริโภคมีข้อมูลใช้ประกอบการพิจารณาเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างเหมาะสมและปลอดภัย ทั้งนี้ การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สามารถทำได้จากหลายสื่อ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ดังนั้น การเผยแพร่ความรู้ทั้งในด้านรายการประจำทางสื่อต่างๆ การเผยแพร่สโปดทางสื่อต่างๆ การกระจายสื่อสิ่งพิมพ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย และการจัดนิทรรศการ สามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริโภคได้ง่าย นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกร่วมได้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จึงมีแผนงานเผยแพร่ความรู้ตามสื่อต่างๆ เพื่อความครอบคลุมการเข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และเกิดประโยชน์สูงสุด

แต่จากข้อจำกัดจำนวนบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพประกอบกับการที่ผู้ผลิตมีการพัฒนาสินค้าต่าง ๆ ในรูปแบบแปลกใหม่วางจำหน่ายในท้องตลาดอย่างมากมายอยู่ตลอดเวลา และใช้วิธีการต่างๆ เพื่อโฆษณาหรือชักจูงใจให้ประชาชนใช้สินค้าของตนเอง ดังนั้นเพื่อให้ผู้บริโภคมีความรู้ ความสามารถที่จะคุ้มครองตนเอง และครอบครัวในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย ไม่ถูกหลอกลวงจากข้อมูลที่ผิดๆ จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนผู้บริโภคได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ทันเหตุการณ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ

การพัฒนาสุขภาพผู้บริโภคจึงเป็นกิจกรรมที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ เพราะเมื่อผู้บริโภคมีความสามารถในการหลีกเลี่ยง ไม่ซื้อ ไม่บริโภคอาหาร ผลิตภัณฑ์อาหารที่ไม่ปลอดภัย ไม่มีคุณภาพ ไม่หลงเชื่อการโฆษณาเป็นเท็จแล้วก็จะเป็นกลไกสนับสนุนมาตรการของภาครัฐในการควบคุมผู้ผลิตผู้จำหน่ายให้ปฏิบัติตามกฎหมายอีกด้วย

เนื่องจากเรื่องของสุขภาพเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญ ดังนั้น ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพควบคู่ไปด้วย จึงมีแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติควบคู่กันไปด้วยทุกฉบับ

แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 9 นอกจากเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมต่อเนื่องจากแผนพัฒนาสุขภาพฉบับที่ 8 แล้ว ยังได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาสุขภาพคนไทยรวมทั้งระบบสุขภาพ

แนวคิดสุขภาพในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 9 นี้ ถือว่าสุขภาพคือ สุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ สังคมและจิตวิญญาณที่เชื่อมโยงกับองค์ประกอบต่าง ๆ หลายส่วน ทั้งองค์ประกอบด้านปัจเจกบุคคล องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม เช่น เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ภายภาพและชีวภาพ และองค์ประกอบด้านระบบบริการสุขภาพ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากทุกภาคส่วนของสังคมในการพัฒนาสุขภาพ

ในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การปฏิรูประบบสุขภาพ การปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ การปฏิรูปงบประมาณแผ่นดิน การกระจายอำนาจตลอดจนการเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการแข่งขันทางการค้าของโลก สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอาศัยแผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการก้าวสู่ออนาคต โดยได้จัดทำแผนกลยุทธ์ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) ขึ้น เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และหน่วยงานนอกสังกัดที่ได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โดยได้นำเอาเทคนิคการวางแผนอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับมาตรการของคณะกรรมการการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน นอกจากนี้ ได้ใช้ Balanced Scorecard เป็นเทคนิคเสริมเพื่อให้สามารถแปลงแผนกลยุทธ์ไปสู่การบริหารและปฏิบัติงานขององค์กร ได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผน

1. แผนกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีความชัดเจน เหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ช่วยเพิ่มผลผลิตภาพ (Productivity) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness) ขององค์กร
2. กลไกการจัดทำแผนสร้างความเป็นเจ้าของ (Plan Ownership) การมีส่วนร่วมจากผู้บริหารและบุคลากรจากทุกกอง (Participation from all units and levels of management) และการทำงานเป็นทีม (Team effort)

พันธกิจ (Mission)

1. กำกับ ดูแล ตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีความปลอดภัย มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน
2. ส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิต ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้มีความสะอาด
3. วิจัยและพัฒนาระบบงานกำกับดูแลและการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้มีประสิทธิภาพ
4. ส่งเสริม สนับสนุนศักยภาพผู้บริโภคและชุมชนให้สามารถคุ้มครองและพึ่งตนเองได้ในเรื่องผลิตภัณฑ์สุขภาพ
5. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาคที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

วิสัยทัศน์ 2549

“ภายในปี 2549 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะเป็นองค์กรหลักของประเทศ

และได้รับความเชื่อถือจากสังคมในการปกป้องคุ้มครองสุขภาพของประชาชน โดยดำเนินการให้ผลิตภัณฑ์สุขภาพมีคุณภาพและปลอดภัย และส่งเสริมพฤติกรรมผู้บริโภคที่ถูกต้อง ด้วยข้อมูลวิชาการที่มีหลักฐานเชื่อถือได้ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม”

ปรัชญานำทาง (Guiding Philosophy) : “ผู้บริโภคเชื่อมั่น ผลิตภัณฑ์สุขภาพ”

ภารกิจเชิงยุทธศาสตร์ จำแนกเป็น 3 แผนงาน ดังนี้

1. แผนงานหลัก : แผนงานด้านการส่งเสริมคุณภาพผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นภารกิจหลักที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาต้องกำกับดูแลภายใต้กฎหมาย 8 ฉบับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์สุขภาพมีคุณภาพ ปลอดภัย มีศักยภาพในการแข่งขันเพื่อการส่งออก ผู้ประกอบการได้รับใบอนุญาต/ขึ้นทะเบียน/ใบรับรองได้รวดเร็ว และกระทำฝ่าฝืนกฎหมายลดลง

2. แผนงานเสริม : แผนงานด้านการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค เนื่องจากการกำกับดูแลทางด้านผู้ประกอบการเพียงด้านเดียวคงไม่เกิดประสิทธิผลสูงสุด จำเป็นต้องมีแผนงานเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคเป็นแผนงานเสริมควบคู่กันไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผู้บริโภคมีความรู้พิถีพิถันตนเองได้ ได้รับความเป็นธรรมเมื่อเกิดความเสียหาย มีความพึงพอใจ มีพฤติกรรมผู้บริโภคที่เหมาะสม และมีความเชื่อถือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

3. แผนงานสนับสนุน : แผนงานด้านการพัฒนาองค์การและวิชาการ แผนงานนี้มีความจำเป็นเนื่องจากการผลประเมินขีดสมรรถนะองค์กรและผลกระทบจากสภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) พบว่า สถานการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในปัจจุบันอยู่ในสภาวะการณ์ที่มีขีดสมรรถนะที่เป็นจุดอ่อนเป็นส่วนใหญ่ แต่สภาพแวดล้อมภายนอกมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบที่เป็นโอกาสมาก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงขีดสมรรถนะภายในอย่างเร่งด่วน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาทำงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การบังคับใช้และปฏิบัติตามกฎหมายมีความชัดเจน เข้าใจง่าย ปฏิบัติได้จริงและเป็นธรรม ระบบ IT มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บุคลากรมีความรู้ ความสามารถเป็นนักวิชาการมืออาชีพ มีคุณธรรม สามัคคี รักองค์กร และมีภาวะความเป็นผู้นำสูง

ในช่วงต้นของแผนฯ 9 นี้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงต้องลงทุนเร่งรัดปรับปรุงขีดสมรรถนะขององค์กรเพื่อปรับเปลี่ยนสถานการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาให้**เป็นจุดแข็งในขณะที่ยังมีโอกาสมาก** ซึ่งจะช่วยให้สามารถขยายงานบริการให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและทั่วถึงเพิ่มขึ้น สามารถทำงานในเชิงรุกมากขึ้น ผลจากการดำเนินงานนั้นนอกจากจะช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพดีจากการได้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัยเหมาะสมแล้ว ยังจะช่วยเอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

กลยุทธ์เฉพาะด้าน

ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผู้บริหารมีความรู้ปกป้องตนเองได้

มาตรฐานวัดความสำเร็จ

1. ผู้บริหารมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 70
2. ผู้บริหารทัศนคติและช่องทางการร้องเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

กลยุทธ์

1. ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง ทัวถึง ทันเหตุการณ์
2. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหารทราบถึงสิทธิและช่องทางการร้องเรียน
3. ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคุ้มครองผู้บริหาร

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผู้บริหารได้รับความเป็นธรรมเมื่อเกิดความเสียหาย

มาตรฐานวัดความสำเร็จ

เรื่องร้องเรียนได้รับการดำเนินการแล้วเสร็จตามกำหนดเวลา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

กลยุทธ์

1. กำหนดมาตรฐานการดำเนินการเรื่องร้องเรียน ช่องทาง เครื่องข่าย ผู้รับผิดชอบให้เป็นระบบ ชัดเจน ครอบคลุมทั่วถึง
2. จัดให้มีห้องปฏิบัติการ (Lab) มาช่วยให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผู้บริหารมีความพึงพอใจ

มาตรฐานวัดความสำเร็จ

ผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการทำงานของอย. ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80

กลยุทธ์

1. กำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน
2. รมรงค์สร้างเสริมการบริการอย่างมีคุณภาพ
3. จัดให้มีกลไกการตอบสนองข้อมูลเชิงรุก

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผู้บริโภคมีพฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสม

มาตรฐานวัดความสำเร็จ

ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80

กลยุทธ์

1. รณรงค์ให้ผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความรู้และมีพฤติกรรมการบริโภคที่ถูกต้องเหมาะสม
2. ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ที่ 5 ผู้บริโภคยึดเป็นหลักและให้ความเชื่อถือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มาตรฐานวัดความสำเร็จ

ผู้บริโภคนึกถึงสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นอันดับแรกเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

กลยุทธ์

1. ปรับปรุง กฎ ระเบียบ วิธีการดำเนินงาน การให้บริการ ให้มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน
2. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคทราบถึงกิจกรรม และผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอย่างต่อเนื่อง ทันเหตุการณ์
3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและข่าวสารที่ครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัย สามารถเข้าถึงง่าย

สำหรับยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของกองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ โครงสร้างของกองและโครงการตามยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค ดังนี้

วิสัยทัศน์

เป็นหน่วยงานให้ความรู้ด้านบริโภคศึกษา พัฒนาศักยภาพผู้บริโภคอย่างเป็นระบบและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

พันธกิจ

1. ให้ความรู้แก่ประชาชนทางสื่อต่างๆ
2. พัฒนาพฤติกรรมการบริโภค
3. ประชาสัมพันธ์
4. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร
5. วิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- (1) พัฒนาพฤติกรรมผู้บริโภคให้สามารถเลือกหาและบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และคุ้มค่า รวมทั้งการส่งเสริมศักยภาพผู้บริโภคให้รู้จักปกป้องและเรียกร้องสิทธิในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย
- (2) ส่งเสริม เผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพผ่านทางสื่อและรูปแบบกิจกรรมต่างๆ
- (3) พัฒนาระบบการให้บริการข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีความน่าสนใจ เข้าถึงได้ง่าย มีข้อมูลทันสมัยสะดวกรวดเร็วในการใช้บริการ
- (4) สร้างระบบและกลไกการร้องเรียนและการชดเชยค่าเสียหาย
- (5) วิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค และระบบงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ
- (6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้างของกอง

โครงสร้างกองแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม/ 1 ฝ่าย ได้แก่

1. กลุ่มพัฒนาพฤติกรรมการบริโภค 1
2. กลุ่มพัฒนาพฤติกรรมการบริโภค 2
3. กลุ่มพัฒนาระบบ
4. กลุ่มสารนิเทศและงานร้องเรียน
5. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

1. กลุ่มพัฒนาพฤติกรรมกรรบริโลก 1

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาการบริ โภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ เพื่อหาแนวทาง และจัดทำแผนการ พัฒนาพฤติกรรมกรรบริโลก และการเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน
2. จัดทำและดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรบริโลกของประชาชน ให้ถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย
3. เผยแพร่ความรู้ทางสื่อ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และทางสื่ออื่น ๆ รวมถึงการจัดกิจกรรม ต่างๆ เพื่อให้ผู้บริโภคมีศักยภาพในการดูแลตนเอง สามารถเลือกซื้อเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์ สุขภาพได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย
4. พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรที่ดำเนินการเพื่อผู้บริโภค
5. สนับสนุนองค์กรผู้บริโภคให้มีการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่าง เป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่อง และสมประ โยชน์
6. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้บริโภค เพื่อพัฒนาบทบาทในการคุ้มครองสิทธิของ ตนเอง
7. ประเมินผลการดำเนินงาน
8. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มพัฒนาพฤติกรรมกรรบริโลก 2

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาการบริ โภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ เพื่อหาแนวทาง และจัดทำแผนการ พัฒนาพฤติกรรมกรรบริโลก และการเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน
2. จัดทำและดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรบริโลกของประชาชน ให้ถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย
3. เผยแพร่ความรู้ทางสื่อ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และทางสื่ออื่น ๆ รวมถึงการจัดกิจกรรม ต่างๆ เพื่อให้ผู้บริโภคมีศักยภาพในการดูแลตนเอง สามารถเลือกซื้อเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์ สุขภาพได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย
4. พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรที่ดำเนินการเพื่อผู้บริโภค
5. สนับสนุนองค์กรผู้บริโภคให้มีการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่าง เป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่อง และสมประ โยชน์

6. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้บริโภค เพื่อพัฒนาบทบาทในการคุ้มครองสิทธิของตนเอง
7. ประเมินผลการดำเนินงาน
8. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

3. กลุ่มพัฒนาระบบ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. จัดทำแผนงาน งบประมาณ โครงการ และกำกับติดตามการดำเนินการ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการสาธารณสุข นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงสาธารณสุข และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
2. วางแผน ดำเนินการศึกษาวิจัย และประสานงานส่งเสริมการวิจัย เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค
3. พัฒนาบุคลากรของกอง ตลอดจนทำหน้าที่ประสานงานเรื่องการอบรมกับหน่วยงานผู้จัดอบรม
4. ประเมินผลการปฏิบัติงานของกองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยและวางแผนการดำเนินงาน
5. สนับสนุนข้อมูลการดำเนินงานศึกษาวิจัยด้านคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจ
6. พัฒนาระบบฐานข้อมูล และระบบคอมพิวเตอร์ของกอง รวมทั้งดูแลระบบสายด่วนผู้บริโภคเพื่อเป็นแหล่งสำหรับผู้บริโภคเข้ามาสืบค้นความรู้ ได้สะดวก รวดเร็ว
7. ปฏิบัติงานด้านข้อมูลข่าวสารของราชการของกอง และทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของกองในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มภารกิจอื่น ๆ
8. พัฒนาระบบการปฏิบัติงานของกองให้มีประสิทธิภาพ และจัดระบบการควบคุมภายใน
9. ประสานงาน/จัดรายการศึกษาคูงานของนักศึกษา ข้าราชการและผู้สนใจงานด้านการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค
10. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มสารนิเทศและงานร้องเรียน

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. บริการรับ ประสาน และตอบสนองเรื่องร้องเรียน
2. ประมวลผล จัดทำสถิติ และวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงระบบการรับ และประสานเรื่องร้องเรียน
3. ตอบปัญหาทางวิชาการแก่ประชาชนที่สอบถามมาทางช่องทางต่าง ๆ
4. พัฒนาระบบฐานข้อมูลการรับและประสานการตอบสนองเรื่องร้องเรียน
5. จัดทำหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และกรอบการดำเนินงานประสานบริการเรื่องร้องเรียน
6. ศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลการร้องเรียน เพื่อวางแผนการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค และประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ
7. วิเคราะห์ข่าวสารที่ปรากฏทางสื่อมวลชนทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อนำมาพัฒนางานประชาสัมพันธ์ หรือสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องทางวิชาการและการดำเนินงานของสำนักงาน
8. จัดทำโครงการประชาสัมพันธ์ในลักษณะเชิงรุก เพื่อสร้างความตื่นตัวแก่ผู้บริโภค ในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย และดึงผู้บริโภคเป็นแนวร่วมในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค
9. จัดทำข่าวสำนักงาน และจัดการแถลงข่าว เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย กิจกรรม ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รวมทั้งสาระความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เป็นที่สนใจของประชาชน
10. ประสานงานและดำเนินงานสื่อมวลชนสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน และร่วมผลักดันงานคุ้มครองผู้บริโภค
11. ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ และความร่วมมือที่ดีของบุคลากรในสำนักงาน โดยอาศัยระบบเสียงตามสาย จดหมายข่าว และบอร์ดประชาสัมพันธ์
12. ติดตามและตรวจตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์ วิเคราะห์และนำเสนอผู้บริหาร เพื่อพิจารณาดำเนินการได้ทันต่อสถานการณ์ และเหมาะสม
13. จัดทำและดูแลข้อมูลในระบบประชาสัมพันธ์ ทางระบบสำนักงานอัตโนมัติ
14. จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก
15. วางแผนในการใช้ พัฒนาปรับปรุง บำรุงรักษาโสตทัศนอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ
16. ออกแบบและผลิตสื่อโสตทัศนวัสดุ

17. ออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และงานศิลปกรรม
18. ออกแบบและตกแต่งสถานที่ในกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เช่น นิทรรศการ แลงงข่าว เป็นต้น
19. จัดการและให้บริการ โสตทัศนูปกรณ์
20. ให้คำปรึกษาแนะนำการใช้โสตทัศนูปกรณ์
21. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

5. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. งานสารบรรณ
2. งานการเจ้าหน้าที่เบื้องต้น
3. งานการเงิน / บัญชี / งบประมาณ เบื้องต้น
4. งานพัสดุและยานพาหนะ
5. งานอำนวยความสะดวกและสนับสนุนกลุ่มภารกิจอื่น ๆ
6. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับ โครงการที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเป็นกรณีศึกษามี 2 โครงการ ได้แก่ โครงการ อย.น้อยและ โครงการความปลอดภัยด้านอาหารซึ่งมีรายละเอียดของโครงการต่างๆ ดังนี้

โครงการ อย.น้อย

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549

หลักการและเหตุผล

การคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ เป็นภารกิจหลักของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ซึ่งการคุ้มครองผู้บริโภคจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กที่อยู่ในวัยเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และเป็นผู้ที่มีศักยภาพในตัวเอง สามารถชี้แนะเพื่อนและผู้ปกครอง ให้สนับสนุนการดำเนินงานที่ดีอย่างได้ผล จึงได้จัดทำโครงการ อย.น้อย เพื่อ

นำศักยภาพของนักเรียนมาใช้ โดยเลือกเป้าหมายคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกระทรวง สาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคดำเนินกิจกรรมการรณรงค์พร้อมกัน ทั่วประเทศ โดยให้ดำเนินการไปในทิศทาง และรูปแบบเดียวกัน ทำให้สามารถเผยแพร่ข้อมูลความรู้ตลอดจนประชาสัมพันธ์โครงการได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปีงบประมาณ 2547 ได้จัดประกวดกิจกรรมคุ้มครองผู้บริโภคของชมรมอาสาสมัครคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน (ที่รู้จักกันในชื่อโครงการ อย.น้อย) และประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นในปีงบประมาณ 2549 กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคจึงเห็นควร "จัดทำโครงการความปลอดภัยด้านอาหารในโรงเรียน (อย.น้อย)" ต่อเนื่องจาก 3 ปีที่ผ่านมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของอาหารปลอดภัย และเผยแพร่ความรู้ ให้กลุ่มเป้าหมายทราบอย่างทั่วถึง โดยผ่านกิจกรรมของชมรมอาสาสมัครคุ้มครองผู้บริโภค ในโรงเรียน
2. เพื่อจัดประกวดกิจกรรม อย.น้อย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทั่วประเทศ
3. เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นผู้ร่วมเผยแพร่ความรู้สู่ผู้อื่นด้วยความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ / การจัดนิทรรศการที่สวยงามน่าสนใจ ของเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย
4. เพื่อจัดทำสื่อสนับสนุนการดำเนินงานในข้อ 1 และ 2
5. เพื่อศึกษาหาแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียนให้มีความยั่งยืนต่อเนื่อง

เป้าหมาย

ชมรม อย.น้อย สามารถดำเนินกิจกรรมคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลวิธีดำเนินงาน

1. สนับสนุนจังหวัดในการส่งเสริมการทำกิจกรรม 76 จังหวัดๆละ 30,000 บาทเป็นเงิน 2,280,000 บาท (พ.ย.48)
2. จัดทำสื่อสนับสนุนโครงการ อย.น้อย คือ คู่มือ อย.น้อย และบัตร อย.น้อย ให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ (พ.ค.49)

3. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ประสานกับกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์สนับสนุน ชุดทดสอบเบื้องต้นให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนละ 1 ชุด เดือนพฤษภาคม 2549 ได้แก่

- ชุดทดสอบความสะอาดของภาชนะและมือ
- ชุดทดสอบบอแรกซ์

4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี อ.น้อย คีเด่นระดับเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัด (ส.ค.49)

5. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจัดประกวดกิจกรรม อ.น้อย คีเด่นในระดับเขตตรวจราชการ และระดับประเทศ (ส.ค.-ก.ย.49)

6. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเผยแพร่กิจกรรม อ.น้อย คีเด่นให้กับโรงเรียนทั่วประเทศ (ก.ย.-ค.ค.49)

ระยะเวลาดำเนินการ

1 ตุลาคม 2548 – 30 กันยายน 2549

สถานที่ดำเนินการ

ทั่วประเทศ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. กลุ่มเป้าหมายได้รับข้อมูลข่าวสารกิจกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ (อาหาร) และได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ (อาหาร) อย่างปลอดภัย
2. กลุ่มเป้าหมายมีความตื่นตัวในการคุ้มครองตนเองให้ปลอดภัยในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ
3. กระทรวงสาธารณสุขมีเครือข่ายชมรมอาสาสมัครคุ้มครองผู้บริโภคเกิดทั่วประเทศ
4. กลุ่มเป้าหมายมีทักษะ วิชิตคิด วิธิดำเนินการในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

โครงการความปลอดภัยด้านอาหาร

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549

หลักการและเหตุผล

ตามนโยบายรัฐบาลและกระทรวงสาธารณสุขที่กำหนดให้อาหารที่จำหน่ายในประเทศ มีมาตรฐานและความปลอดภัยเทียบเท่ามาตรฐานสากล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับวงจรอาหาร ตั้งแต่การเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง การผลิตแปรรูปอาหารเพื่อการบริโภค การประกอบอาหาร ให้ความสำคัญและร่วมมือกันดำเนินการให้อาหารปลอดภัย ขณะเดียวกันก็ตระหนักให้ผู้บริโภคให้ความสนใจ ในการเลือกซื้อและการบริโภค โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกหน่วยงานภายในกระทรวงร่วมรณรงค์ ภายใต้โครงการเดียวกันคือ“อาหารปลอดภัย”ซึ่งโครงการนี้กรมอนามัย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ดำเนินการร่วมกันทั้งในส่วนที่ทำให้อาหารที่จำหน่ายต่อผู้บริโภคมีความปลอดภัย และการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคไปพร้อมกัน เพราะแม้ว่าจะมีการดำเนินการ กำกับดูแล ส่งเสริมให้ผู้ผลิตผู้จำหน่าย อาหารปฏิบัติตามกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค แต่ก็ยังคงมี อาหารที่ไม่ปลอดภัยจำหน่ายในท้องตลาด เนื่องจากผู้ประกอบการบางรายยังขาดความรู้ และขาดความสามารถ ในการพัฒนาการผลิต จำหน่าย รวมทั้งผู้ประกอบการบางรายไม่มีคุณธรรมคิดแต่ประโยชน์ส่วนตน ผลิตและ จำหน่ายอาหารที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน และบางรายก็มีการโฆษณาอาหารหลอกลวงให้ผู้บริโภคหลงเชื่อในสรรพคุณ คุณประโยชน์ของอาหารที่ไม่เป็นจริง ดังนั้น ผู้บริโภคจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารเพื่อความปลอดภัย ขณะเดียวกันก็ต้องมีความตระหนักรู้เท่าทันการโฆษณาหลอกลวง เพื่อให้สามารถเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณภาพ คุ้มค่า คุ้มราคา เพื่อการบริโภคที่ปลอดภัย สมประโยชน์ เพื่อสุขภาพที่ดี

การพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคจึงเป็นกิจกรรมที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ เพราะเมื่อผู้บริโภคมีความสามารถในการหลีกเลี่ยง ไม่ซื้อ ไม่บริโภคอาหาร ผลิตภัณฑ์อาหารที่ไม่ปลอดภัยไม่มีคุณภาพ ไม่หลงเชื่อการโฆษณาเป็นเท็จแล้วก็จะกลายเป็นกลไกสนับสนุนมาตรการของภาครัฐในการควบคุมผู้ผลิต ผู้จำหน่ายให้ปฏิบัติตามกฎหมายอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริโภคตระหนักและให้ความสำคัญในการเลือกซื้อ เลือกบริโภคอาหารที่ปลอดภัย มีคุณภาพ

2. เพื่อให้ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจ ในการเลือกซื้อและเลือกบริโภคอาหารที่ปลอดภัย มีคุณภาพ

เป้าหมาย

ประชาชนสามารถเลือกซื้อ เลือกบริโภคอาหารที่ปลอดภัยปราศจากสารปนเปื้อน

ประเภทอาหารที่รณรงค์และประเภทสารเคมีที่รณรงค์

ประเภทอาหารที่รณรงค์

- อาหารสด
- อาหารแปรรูป
- อาหารปรุงจำหน่าย

ประเภทสารปนเปื้อนที่รณรงค์

- บอแรกซ์
- สารตกค้างจากยาฆ่าแมลง
- สารฟอกขาว
- สารกันเชื้อรา (กรดซาลิซิลิก)
- สารฟอร์มาลิน (น้ำยาดองศพ)
- สารเร่งเนื้อแดง (ซาลบูตามอล)
- น้ำมันทอดซ้ำ
- แอฟลาท็อกซิน
- เชื้อจุลินทรีย์ในอาหาร

วิธีดำเนินงาน

1. รณรงค์เสริมสร้างทัศนคติในการให้ความสำคัญในการเลือกซื้ออาหารและผลิตภัณฑ์อาหารที่ปลอดภัย มีคุณภาพ
2. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารและผลิตภัณฑ์อาหารที่ปลอดภัย สมประโยชน์

ระยะเวลาดำเนินการ

1 ตุลาคม 2548 – 30 กันยายน 2549

สถานที่ดำเนินงาน

ทั่วประเทศ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคร โภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ประชาชนเลือกซื้อ เลือกบริโภคอาหารและผลิตภัณฑ์อาหารที่ปลอดภัยปราศจากสารปนเปื้อนที่รุนแรงทั้ง 9 ชนิด

ตัวอย่างสปอตทีวี ของ โครงการ

1. เพลี้ย (โครงการอาหารปลอดภัย)
2. ขึ้นเขียง (โครงการอาหารปลอดภัย)
3. ความปลอดภัย (โครงการอาหารปลอดภัย)
4. ป่าละอ (น้ำมันทอดซ้ำ)
5. ถั่วงอก (สารฟอสฟอรัส)
6. อายุนมพาสเจอร์ไรส์
7. สารบอแรกซ์

ในยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีหลายโครงการที่จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการสร้างความเข้มแข็งและศักยภาพของประชาชน แต่ทั้งนี้ 2 โครงการดังกล่าวนับว่าเป็นโครงการเด่นที่เป็นที่รู้จัก ดังนั้นจึงน่าสนใจว่าแผนตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวเมื่อนำมาสู่ขั้นตอนการปฏิบัติอันเป็นรูปธรรมนั้นมีกลวิธีอย่างไรบ้าง แต่สิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาคือกลยุทธ์การสื่อสารที่จะทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถขึ้นหยัดและระแวดระวังภัยจากผลิตภัณฑ์สุขภาพอยู่ได้โดยอาศัยหลักการการฟังฟังตนเองตามเป้าหมายที่ทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ตั้งไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาที่ใช้เพื่อการพัฒนา ศักยภาพผู้บริโภคร โภค
2. เพื่อศึกษาเนื้อหาของสารที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ศักยภาพผู้บริโภคร โภค

3. เพื่อศึกษาช่องทางการสื่อสารในการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคร
4. เพื่อศึกษาบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้บริโภครในมุมมองของสื่อมวลชน

ปัญหาคำถามวิจัย

1. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีการวางกลยุทธ์การสื่อสารที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภครอย่างไร
2. เนื้อหาของสารที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภครมีลักษณะอย่างไร
3. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีช่องทางการสื่อสารในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ
4. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีบทบาทตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้บริโภครในมุมมองของสื่อมวลชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเฉพาะยุทธศาสตร์การดำเนินงานเฉพาะด้านการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภครโดยรวมทั้งยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของกองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข โดยจะมีกรณีศึกษา 2 โครงการ ได้แก่ โครงการ อช.น้อยและโครงการความปลอดภัยด้านอาหาร
2. ผู้วิจัยจะทำการศึกษาและวิเคราะห์ทัศนคติเห็นจากสื่อมวลชนสายสาธารณสุข ของหนังสือพิมพ์ 5 หนังสือพิมพ์ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ คมชัดลึก มติชน และกรุงเทพธุรกิจ

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

นิยามศัพท์

กลยุทธ์การสื่อสาร

เทคนิควิธีที่นำมาใช้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และการดำเนินการเพื่อทำให้ผู้บริโภค รู้จัก เข้าใจการเฝ้าระวังภัยอันตราย อันอาจเกิดจากผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพ อันเนื่องมาจากความไม่รับผิดชอบหรือความไม่รู้ของผู้ประกอบการ หรือความไม่เข้าใจของผู้บริโภค โดยพิจารณาจากผู้ส่งสาร เนื้อหา สาร ช่องทางสื่อสาร ได้แก่การพิจารณากลวิธีที่จะทำให้ผู้บริโภค มีความรู้ความเข้าใจ การจัดเนื้อหา

ของสาร และการเลือกสื่อที่จะส่งสารสู่ผู้บริโภค

ศักยภาพ

อำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ อาจทำให้พัฒนา หรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ และความสามารถในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ

ศักยภาพเฉพาะตน

อำนาจหรือคุณสมบัติที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล ที่ทำให้พัฒนาหรือปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้

การเฝ้าระวัง

การที่ผู้บริโภคมีความรอบคอบ ระมัดระวังในการบริโภค โดยมีพื้นฐานของความรู้ ความเข้าใจในการพิจารณาผลิตภัณฑ์ เหล่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หน่วยงานที่มีหน้าที่ รับผิดชอบในการคุ้มครองผู้บริโภค

โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยจากการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์ ยาเสพติดให้โทษ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัตถุอันตราย) ด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ก่อนออกสู่ท้องตลาด การติดตามตรวจสอบให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย

การตรวจสอบเบื้องต้น

การใช้ความรู้ ความเข้าใจในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ อาจเป็นวิธีทางวิทยาศาสตร์แบบง่าย ๆ หรือจากการสังเกตลักษณะที่ต่างจากผลิตภัณฑ์ที่ถูกกฎหมายหรือที่ปลอดภัย เช่น การสังเกตนม ช็อคโกแลต กล้วยตากที่ค่อมทันทีที่เลือกพาสเจอร์ไรส์ กล้วยตากสำหรับพาสเจอร์ไรส์ สังเกตภาชนะบรรจุภัณฑ์ ต้องเรียบร้อย ไม่มีรอยร้าวซึม หรือนึกขาด ส่วนนมยูเอชที ควรดูที่กล่อง ไม่บุบวม หรือแตก เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อการกำหนดแนวทางและกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคนในโครงการต่อไป หรือนำไปใช้กับโครงการพัฒนาอื่น ๆ ต่อไปได้
2. ผลจากการวิจัยจะกระตุ้น และส่งเสริมการศึกษาหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาด้านสุขภาพของประชาชน